

JOHN OCH JOHN

DOUGLAS STUART

John och John

ÖVERSÄTTNING AV EVA ÅSEFELDT

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

AV DOUGLAS STUART HAR TIDIGARE UTGIVITS

Shuggie Bain 2021

Unge Mungo 2022

Citatet ur George Eliots *Silas Marner* på s. 7 återges i Ingegerd von Tells
översättning (Modernista, 1944/2017)

Albert Bonniers Förlag
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.albertbonniersforlag.se
info@albertbonniers.se

ISBN 978-91-0-081332-1

COPYRIGHT © 2026 by Douglas Stuart

ORIGINALET TITEL John of John

ÖVERSÄTTNING Eva Åsefeldt

OMSLAG Stuart Wilson, bearbetning av Ingrediensen AB

FÖRSTA TRYCKNINGEN

TRYCK ScandBook, EU 2026

”Varje människas arbete som bedrivs med stor trägenhet på detta sätt blir till sist självändamål och kommer sålunda att fylla tomheten i ett glädjefattigt liv.”

Silas Marner, George Eliot

”Öbor världen över föds för att gå i exil. Öarna ger en en privilegierad barndom och sedan, när de väl har gjort en till den man är, ger de en ingenstans att uttrycka det.”

The Living Past, Donald Macleod

a h-aon / ett

Hennes fötter var lila som kalvlever. Det var det hans far hade sagt innan han lade på. Cal hade stått i den röda telefonkiosken längst ner i The Meadows och tittat på rugbyspelarna som stretchade i det tjocka gröna gräset. Deras vita shorts smet åt om låren och i duggregnet blev tyget så genomskinligt att man såg kalsongernas resårränder. Hans far läste ur Nya testamentet men han lyssnade bara med ett halvt öra.

Cals far hade aldrig varit särskilt förtjust i småprat. Det fick samtalen att kännas som en telefontjänst, som när man ringer Fröken Ur för att ställa om klockan. När Cal nämnde det för fadern började han skratta åt det träffsäkra i beskrivningen, ty John Macleod var övertygad om att själen mådde bra av löpande kalibrering, och för Cals del skedde kalibrerandet exakt klockan sex varje onsdagskväll och två gånger till på sabbaten.

Han hade inte råd med fjärrsamtal ut till öarna så de utvecklade ett anropssystem som gick ut på att han ringde hem vid den avtalade tidpunkten, lät det gå tre signaler och sedan lade på. Fadern ringde omedelbart tillbaka. Systemet innebar att han var tvungen att komma tidigt och stå och låtsasprata så att ingen annan skulle ta telefonen.

Det hade tagit honom ett tag att hitta rätt ställe för andakten, en ensam telefonkiosk som inte låg i direkt anslutning till en

annan. När hans far tog upp psalmsången var det meningen att Cal skulle stämma in på gaeliska, med trons fulla kraft i lungorna. Men om en ovanligt snygg man råkade gå förbi sjönk han ihop och sänkte rösten, varpå John ofelbart frågade varför han tvekade. Att behöva möta förbipasserandes blickar var pinsamt och av den anledningen stod han ofta och blundade eller med ryggen vänd mot stigen under samtalen. Han upptäckte att han sjöng som bäst när han samtidigt höll fingrarna sysselsatta med att bläddra igenom de visitkort som prostituerade och massöser lämnat kvar i kiosken.

Trots det tyckte han om parken. De böljande gräsmattorna gjorde det enklare för tankarna att lugna sig. Det var en av få platser där staden stannade till och andades, och det hjälpte honom att falla in i faderns makliga samtalstakt. Han visste att John stod och såg ut på havet.

”Ciamar a tha thu an-diugh?” frågade John på gaeliska. *Hur är det med dig i dag?*

”Bra. Du då?”

”Inte illa. Jag lever. Lovad vare Gud.”

Samtalen var censurerade, med luckor för allt de inte kunde prata om. Cal nämnde aldrig att han inte hade någonstans att bo. Han berättade inte att han sedan examen hade utnyttjat sina klasskamraters vänlighet, flyttat från soffa till soffa, väntat på att de andra i huset skulle gå till jobbet så att han kunde slinka ut i köket som en liten skogsmus på jakt efter mat, bara så mycket att det stillade hungern utan att någon skulle upptäcka det. Han nämnde aldrig hur han lufttorkade efter att ha duschat, eller hur noga han studerade nivån i mjölkflaskan så att han skulle kunna ersätta det han hade tagit med kranvatten, eller hur han vandrade runt i Edinburghs förorter om kvällarna för att hans vänner inte skulle känna sig tvungna att bjuda honom på middag.

Han berättade inte att han hade tagit jobb hos en grupp albanska kvinnor med att städa de nedspydda toaletterna på Negociants och puben på Rose Street. Inte heller nämnde han att kvinnorna, när han skulle hämta ut sin första lön, hade dragit av hälften för rengöringsprodukter, och ytterligare sju pund och femtio pence för förvaring av moppar och hinkar. Eller att de, när han ifrågasatte dem, hade sagt till honom att snacka med deras stora, håriga män om han nu tyckte att avdragen var orättvisa. Och han hade absolut inte sagt till sin far att han inte hade vågat ta upp saken igen.

Han sa definitivt ingenting om det faktum att han tillbringade fler nätter än han skulle vilja med en snäll kille från Wales som föredrog att ligga på mage när Cal knullade honom, med armarna fastklämda under kroppen och händerna knäppta i något slags from hjälplöshet. Om han hade berättat det för sin far var han säker på att de aldrig skulle tala med varandra igen.

"Det finns massor av duvor här och de är inte ett dugg skygga." Med så mycket som inte kunde sägas fick han anstränga sig för att hålla den första delen av samtalet flytande, och det ständiga vattentrampanget gav allt han sa en desperat ton. Under veckorna gick han runt med en papperslapp i fickan där han skrev ner ämnen som kunde användas som utfyllnad. Han tog upp lappen och inspekterade sin lista. Antagligen trodde fadern att han var enfaldig, med tanke på hur intresserad han verkade av de mest intetsägande ämnen.

"I dagsååg jag jättemånga röda bilar." Han gjorde en min, insåg att han hade sagt samma sak en gång tidigare. Han stoppade en hårtest i munnen och sög i sig regnvattnet.

Det kändes som en lättnad när kallpratet tog slut och det var dags att be, då behövde Cal bara motta Ordet och mumlande stämma in på slutet. John talade i mjuk ton, och som kantor i kyrkan hemma hade han utvecklat en underbar sångröst. När

han läste ur skriften på gaeliska förvandlades de hårda orden till något stämningsfullt och vackert, som en besvärjelse.

”A bhràithre, ma tha neach air bith air a ghlacadh ann an euceart sam bith ...”, började han. *”Bröder, om någon skulle ertappas med en överträdelse, då ska ni som är andliga människor med mild ande upprätta honom. Men se till att inte du också blir frestad.”*

De senaste veckorna hade John haft Galaterbrevet på hjärnan, han återkom ständigt till behovet av broderlig tillrättavisning. Det kunde vara så med Cals far: ibland drog en särskild bok in över honom som en årstid och fångade hans uppmärksamhet i flera månader.

I slutet av bönestunden ledde John dem i sång. Han sjöng raden först och – nästan femtio mil bort, med utsikt över rugbyspelarna som brottades i diset – svarade Cal med all den gudsfruktan han kunde uppamma.

Efter sången föll de två männen åter in i styligt småprat. Fadern hade aldrig varit i huvudstaden och Cal hade lärt sig att inte nämna Edinburgh efter flera predikningar om världens alla synder. Om Cal frågade hur det gick med fåren eller vävningen eller vädret fick han alltid samma svar, för vad var poängen med att kommentera sådant som aldrig förändrades? *”Det är bra. Det blir bättre i morgon. Med Guds hjälp.”*

Därför var det anmärkningsvärt när John nämnde Cals mormor och hennes lila fötter. Cal såg genast kalvleverfärgen framför sig, hur den kunde vara rödviolett och grå och krämvit på samma gång, både död och groteskt levande. Han föreställde sig uppsvullna fötter som såg flammiga och fettsprängda ut, blodet som blommade och rasade under molnig hud.

”Kalvlever? Är du säker?” Cal visste att frågan var onödig i samma stund som han ställde den. De hade vävt hela livet, var vana vid att hålla upp trådarna mot ljuset för att jämföra tonerna. Mellan dem var alla ord som gällde färger väl avvägda.

"Det är exakt den nyansen", sa John. "Det är inte bara fötterna heller. Hon har problem med hjärtat och klagar på dålig blodcirkulation. Hon haltar, blir bara långsammare. Och så är hon virrigare än hon brukar. Hon säger att hon pratar med fåren."

"Det har hon ju alltid gjort."

"Nu säger hon att de svarar." John gav ifrån sig ett klickande litet ljud. "Din mormor är inte mitt ansvar, John-Calum. Vi har ju pratat om det här."

"Jag vet. Men varför kan hon inte flytta hem till mamma?"

Det blev så tyst att Cal undrade om samtalet hade brutits.

"Hallå. Pappa. Är du kvar?"

"Ja?" sa John. "Jag är kvar. Förväntar du dig ett svar på varje idiotisk fråga?" Det blev tyst igen. "Din mormor säger att det här är hennes hem och att hon tänker dö här. Hon ser ingen anledning att flytta."

Cal tryckte ner en plötslig vilja att provocera honom. Han ville fråga varför hans mor inte kunde komma hem, varför hon inte kunde ta hand om sin egen mor så att han inte behövde åka tillbaka, men frågan skulle bara starta ett gräl så han svalde den och sa ingenting.

"Det är dags", sa John till slut och med hela säkerheten hos en man som visste exakt när varje arbetsuppgift måste utföras. "Du har haft ditt roliga."

Cal tänkte på det där sista telefonsamtalet när färjan med en skräckinjagande krängning gick ut. Han höll tabletten i handflatan och undrade hur det skulle kännas om han tog den på upprorisk mage. Om han fick till timingen rätt borde han vara hemma ungefär när ecstasyn började klinga av. Han ville komma fram med en skön känsla i kroppen, slippa spändheten som drabbade honom när han såg det lilla vithuset vid havets kant.

Han sköljde ner tabletten med en klunk cider.

Färjan stampade och muttrade fram över vattnet, men han vände sig om och såg hamnen sjunka bort bakom dem. På högskolan hade han ständigt behövt förklara för fastlänningarna varför han som öbo inte kunde simma. Folk i stan tyckte att det var galenskap. Tydligt fick alla på fastlandet simlektioner i sin lokala bassäng, i fränt och ljummet vatten fullt av kemikalier, som om den sortens konstgjorda stillhet kunde förbereda en för ett nyckfullt och obevekligt hav.

Det kändes inte som augusti. Regnet föll snett från sidan, pådrivet av en västan som fick vågorna att rusa och båtarna att sänka farten. Just som hamnen skulle försvinna i fjärran skingrades molnen och himlen sprack upp över det låga samhället. Det blänkte i det plötsliga solskenet, verkade uppmåna honom att vända tillbaka igen. Han sjönk ihop i stolens urskålning och drog ner mössan över öronen.

Batterierna i hans Walkman hade dött på bussen till Glasgow. Han hade ingen lust att skaffa sig en cd-spelare. Han hade samlat på sig låtar under hela tonåren, samvetsgrant lyssnat på John Peel och Pete Tong, spelat in musik från radion med en kudde tryckt mot bergsprängarens högtalare och täcket hoppressat mot springan under dörren. Han rullade batterierna mellan fingrarna och slickade på ändarna i hopp om att de skulle återuppstå. Det fungerade i en halv låt, innan Siouxsie Sioux sluddrande dog en utdragen, grötig död.

Han hade sex fuktiga cigaretter kvar i paketet. Han tog upp en, skyddade den från vinden och tände. Det första blösset smakade beskt och han höll cigaretten framför sig, undrade om den skulle hinna brinna ner till aska innan regnet släckte glöden. Det fick tiden att gå.

Han hade knappt sovit sedan han lämnade Edinburgh eftermiddagen innan. För att hinna med den enda färjan till Harris gällde det att nå Uig i tid, så han hade tagit bussen från

Edinburgh och stannat till i Glasgow men undvikit pubarna runt Partick där öbor i exil brukade samlas. Han hade tagit ytterligare en buss norrut, mot högländerna, och kommit till Fort William, återigen utan att söka upp de avlägsna bekanta som utan tvekan skulle ha erbjudit honom ett varmt mål mat och en plats på soffan, och i stället lagt det sista av städlönen på ett vandrarhem där han hade legat i nederslafen och känt sig sur och oälskad hela natten.

På morgonen hade han åkt till Isle of Skye och sedan tagit sig till den nordvästra delen av ön för att hoppa på ännu en färja. Allt som allt – med stadsbussen och de två långfärdsbussarna och vandrarhemmet och bussen som körde ombord på Kylefärjan och nästa buss och öfärjan och sedan öbussen och slutligen den långa promenaden hem – skulle resan ta nästan tjugo timmar, närmare ett dygn för en sträcka på mindre än femtio mil.

I väntan på att ecstasyn skulle kicka in blåste han på cigaretters glöd och kände ögonlocken bli tyngre. Han gjorde upp en lista över allt han hade saknat med att vara hemma: tystnaden, Doll Macdonald, havet. Sedan gjorde han en ny lista med allt han fasade för: tystnaden, Doll Macdonald, havet.

Regnet samlades i pölar på sätena. Pölar blev till små oceaner i färjans vaggande resa över Minch. Han kröp ihop i stolen och såg vågorna skölja fram och tillbaka. Uppvärmad av sin egen stelnande självömkan kände han ett oljigt agg mot fadern, en ful bitterhet gentemot mormoderns åldrande kropp, men insprängt i alltihop fanns en strimma av skam över att han var så självisk, så motvillig att ta hand om människorna som en gång i tiden hade tagit hand om honom.

Halvvägs över sundet kom en steward ut på däck för att titta till honom. Regnet föll nästan horisontellt. Stewarden när-

made sig med försiktiga steg innan han beordrade honom att flytta in.

Där inne var det tyst. Det var inte svårt att skilja öbor från besökare eftersom öbor sällan brydde sig om att titta ut på havet. De satt och läste eller löste korsord i kvarlämnade tidningar. De halvlåg på bänkar i snedvridna ställningar, sov med händerna knäppta över bröstet och fötterna hänsynsfullt placerade på golvet.

Cal var så blöt att det droppade om honom, han släpade en stor sopsäck efter sig och käkarna malde av ecstasyn. Han såg ner på tårna som stack ut genom de trasiga Converseskorna. Om någon såg honom – och han var säker på att någon redan hade sett honom – skulle hans far snart få höra i vilket skick han var.

Allt han ägde fick plats i ryggsäcken och den dubbla sopsäcken. Det hade tagit honom mindre än tio minuter att packa ner det liv han hade levt under de senaste fyra åren. Bara lite längre tid hade det tagit honom att stoppa undan sig själv, att gömma alla de delar som långsamt hade vecklats ut sedan han kom till fastlandet. I ärlighetens namn hade han inte förändrats särskilt mycket under studietiden, och när han irrade runt på färjan nu undrade han om han inte alltid hade vetat att han förr eller senare skulle bli tvungen att återvända hem.

Han kröp ihop i det tommaste hörnet han hittade. Han tryckte in händerna i armhålorna och lutade huvudet mot väggpanelen.

Mitt emot honom satt en välklädd kvinna som han var säker på att han inte kände. Hon bar en elegant tweeddräkt och det snövita håret var lockat och lagt. Hon var osminkad och det enda med hennes uppenbarelse som glänste var en diskret vigselring och de små pärlorna i öronen. Gungandet verkade inte bekomma henne och han förstod att hon kom från öarna. I stilla

begrundan satt hon med slutna ögon och händerna knäppta över en utgåva av den auktoriserade bibelöversättningen.

Den gamla färjan tuggade på i makligare takt än han mindes. På väg bort från öarna verkade båten alltid skjuta fram över vågorna som stenen när man kastar macka. Nu gnällde den och knarrade, som om den var lika motvillig som han. Motorljudet var trösterikt, tyckte han, ett dovt sus som kändes som bulande blod i strupen, ett dunkande som letade sig upp genom skosulorna till ryggraden och blev till ett brusande i huvudet.

"Dè thachair dha d' aodann?" sa kvinnan. Hon hade öppnat ögonen och de expanderande pupillerna hotade att sluka honom hel.

Han kände på huden i ansiktet och märkte att pannan var varm av blodet från en uppriven finne.

Kvinnan tog fram en pappersnäsduk ur handväskan. Hon gav honom näsduken att torka sig med och sa på gaeliska: "*Och vad har du att flina åt då?*"

"Ingenting. Jag är bara glad att vara på väg hem."

"Du borde ta av dig mössan. Den kommer inte vara till någon nytta."

Den stickade mössan var limegrön, en färg så giftig att man tappade matlusten. Den satt fortfarande neddragen över Cals öron och han övervägde att ta av den, men så kom han ihåg vad han hade under. "*Nej, det är bra.*"

"Och vit som ett spöke är du också. Inte vidare förtjust i sjön, märker jag." Hon öppnade en rulle fruktpastiller och lutade sig fram för att ge honom en. Hon måste ha känt lukten av alkohol för hon sniffade och gjorde en sur min. Knäna knakade när hon satte sig till rätta igen. "*Hör du vad jag låter. Som en säck tändved, hela jag.*"

Pastillen hjälpte honom att koncentrera käkarna. "*Det är fukten. Jag känner den redan.*"

"Jaså? Jag är förvånad att du känner något alls. Som du ser ut." Kvinnan satt en stund och vred alla knappar i kavajen åt rätt håll. Hon såg ingående på honom utan att blinka. *"Jag tycker att jag känner igen dig, pojk. Varifrån kommer du?"*

"Falabay."

"Jaha ja, där spottar de då inte i glaset." Kvinnan gav ifrån sig ett bitande skratt. *"Själv är jag från Shawbost, men Falabay ... det är ett hårt liv. Vackert"*, medgav hon. *"Men varför någon väljer att bo ute på de där klipporna, det övergår mitt förstånd."*

Han hade aldrig tänkt på det som ett val förut. Arrendet hade varit hans gammelmorfars, hans uppehälle, innan det, som brukligt är, hade gått i arv till Ella. En dag skulle det bli hans.

Kvinnans kind var sladdrig som en blåsa när hon sög på sin pastill. *"Och vad sa du att du hette?"*

Färjan krängde till och Cal slöt ögonen. *"John Macleod. John-Calum."*

John Macleod. Ett namn lika vanligt som vita får. Han föredrog Cal och det var det alla sa. Det var inte samma ständiga påminnelse om fadern.

Kvinnan rynkade på pannan. *"Och vem hör du till?"*

Det var frågan öbor alltid ställde. Efter århundraden av slit för överlevnaden varhelst man kunde hitta en bit svårbrukad mark ekade namnen genom släktleden. Hon ville veta vilken ätt han tillhörde, hans sloinntireachd. *"Jag är John, son till John, son till Iain, son till Iain som var breabadair."*

Kvinnan beaktade det han sagt. *"Jag vet vem du är"*, sa hon till slut. *"Jag kände din farfar. Han var en av de frivilliga i livräddningssällskapet tillsammans med min far. En bra karl. Lever den gamla damen fortfarande?"*

Cal hade aldrig lärt känna sin farmor – det hade inte hans far heller; gamla farmor Macleod hade dött när John var alldeles

nyfödd. Hon dog i sin säng, bara några dagar efter förlossningen och hon hade gett pojken den angliserade versionen av Iain, i hopp om att familjen snart skulle emigrera till Detroit där hennes man hade blivit lovad plats som karosseriarbetare. Cal antog därför att frågan gällde hans mormor. *"Våran Ella? Jodå. Min far tar hand om henne. Eller om hon tar hand om honom, det beror på vem man frågar."*

"Ella. Eh-la. Just det. Från Glasgow. Den, du. Inga karlar kunde sätta henne på plats!" Kvinnan klappade sig om hjärtat men om det var av respekt eller motvilja kunde Cal inte riktigt avgöra.

"Du har varit borta ett tag, ser jag." Han undrade hur hon såg det, men innan han hann svara fortsatte hon: *"Du är klädd för vädret i stan."*

"Ja, jag har varit iväg och pluggat, på konstskola."

"Tänker du uppföra dig nu då?" sa hon och stirrade honom rakt i ögonen.

"Vad menar du?"

"Vara en bra förebild för barnen. Lämna fastlandets smusk och lort bakom dig."

"Jaha", sa han och skrattade lite. *"Jo, absolut. Men du behöver inte oroa dig. Det finns inga barn där jag kommer ifrån."*

En våg slog mot fönstret. Cal ryckte till. Kvinnan reagerade inte.

"John-Calum?" Den långa mannen som sa hans namn hade vinglande kommit gående i riktning mot herrarnas, på hjulben som inte var vana vid sjön. Cal tappade för ett ögonblick helt det leende han hade tvingat sig att anlägga för kvinnans skull. Han blev irriterad på sig själv för att han hade valt en plats så nära toaletterna. *"Aidh – men nog är det du!"*

Innes MacInnes bodde några kilometer från familjen Macleod, vilket var tillräckligt nära för att man skulle betrakta dem som grannar. Han var den enda vän Cals far verkade ha.

Innes bodde ihop med sin yngre bror, även han ungtkarl, och tillsammans bråkade de om hur gården skulle skötas medan de vårdade sin sura och ålderstigna far. Folk kallade honom Innes Ciùin, Snäll-Innes, för att särskilja honom från fadern, Innes Crùbaidh, en flinthård och vresig gammal satgubbe. Den sortens benämningar användes helt öppet. Ingen menade något illa med dem och ingen tog heller illa vid sig.

Innes var lång och gav ett lite hungrigt intryck. Hans ljusbruna hår höll på att bli tunt och han klippte upp luggen i mjuka längder för att dölja de höga vikarna. Han var en tystlåten man med ett milt sätt att tala. De smala läpparna verkade forma sig till ett leende utan att han hade någon kontroll över det, oavsett om han kom med goda eller dåliga nyheter. För en man i fyrtioårsåldern var han fortfarande i god form tack vare gårdsarbetet, och Cal tänkte att man nog i rätt ljus skulle kunna säga att han såg ganska bra ut.

Innes tittade på kvinnan från Shawbost och sedan på Cal igen, rädd att han hade avbrutit dem mitt i något skämt. Han förstod inte varför Cal flinade så stort samtidigt som kvinnan satt så orubblig och rak i ryggen.

”Jag pratade med din far i torsdags. Aidh – han sa inget om att du var på väg hem.”

Innes hade ett speciellt sätt att tala, en utpräglad vana att inleda det han sa med att skarpt dra efter luft, ett inhalationsljud typiskt för Harris. Och även om ljudet inte riktigt var ett jakande ”aye” (Innes föredrog det korrekta ”yes”) fick inandningen det att låta som om han ständigt uttryckte medhåll med sig själv samtidigt som alla utsagor präglades av ett slags stapplande försiktighet. ”Aidh – är du okej? Du verkar inte riktigt vara dig själv?”

Innes som hade känt honom i hela hans liv hade ingen aning om hur han var som sig själv.

Cals tunga kändes tjock och svullen. Han tryckte den mot underläppen. ”Jag tog en sjösjuketablett. Nu känner jag mig lite konstig.”

”Jaha, är du här på besök eller blir du kvar hos oss?”

”Ett litet tag åtminstone.”

Innes andades ut som om han knappt kunde förstå att det var sant. ”Och här trodde jag att du var ute och erövrade världen. Aidh – med en fin universitetsexamen och allting.”

Innes bror Sorley hade åkt till fastlandet för att studera, en lyx som Innes Crùbaidh inte hade tillåtit sin förstfödde. Sorley hade flyttat till Glasgow men sedan återvänt till ön i alla fall. Det var orättvist mot Innes, som hade missat sin chans i tron att han som äldsta son skulle bruka marken och ta hand om fadern och så småningom ensam få ta över arrendet.

En doktorstitel i fransk historia var inte mycket värd i lantbrukslivet – och kanske inte någon annanstans heller, eftersom Sorley, pank men med näsan i vädret, kom hem igen. Han försatt aldrig ett tillfälle att använda utbildningen för att kritisera sin fogliga, metodiskt lagda bror, och när han inte fick sin vilja igenom i praktiska frågor ströslade han fina ”universitetsord” omkring sig. Han försökte införa socialistiska system bättre lämpade för driften av kinesiska fabriker än för vanlig tångspridning. Mer än en gång hade han satt sig ner och skissat fram nya processer för att gräva och vända upp de gamla torvbäddarna – med öborna på rad som vid ett löpande band utan någon som helst hänsyn till tretusen års gemenskap.

Sorleys styrande och ställande hade gjort Innes misstänksam mot all form av högre utbildning. I hans ögon var det ingenting annat än en bluff för att skilja människor som ”kan något” från sådana som ”har läst tillräckligt mycket för att tro att de kan men nu är för välutbildade för att orka göra något och därför ska chefa över dem som faktiskt kan”.

Cal kastade en blick på kvinnan från Shawbost. Han ville inte känna sig helt misslyckad, men om han sa för mycket skulle de tycka att han var skrävlig. ”Jag har fortfarande mina planer. Men det är ingen brådska med dem.”

”Doll Macdonald blir nog glad att se dig. Och unga Isla kommer att bli överlycklig.”

”Do bhràmair?” frågade kvinnan från Shawbost.

Cal hade ingen aning om varför han brydde sig om vad den främmande kvinnan tyckte och tänkte, men han hasplade ändå ur sig en rättelse: ”Nej, vi var aldrig ett par. Inte på riktigt.”

Innes vände sig mot Cal igen. ”Ja, men jag skjutsar väl dig hem.”

Från hamnen i byn var det långt hem till huset. Om Cal sa ja skulle Innes köra honom ända till dörren och då skulle han komma fram alldeles för tidigt. Han behövde tid att acklimatisera sig, ville omge sig med främlingar en stund till, dricka mer cider, låta ecstasyn klinga av. Använda stillheten under den långa promenaden för att försöka finna sig i sitt öde.

”Tack, men jag har lite att göra. Jag ska träffa en kompis.”

”Vem då?”

”Äh, ingen du känner.”

Innes log snett åt det absurda i påståendet. ”Är du säker på att allt är bra? Du ser lite vilsen ut.”

”Jadå. Absolut.” Det konstiga var att ju närmare hem han kom, desto vilsnare kände han sig. Han reste sig, rädd att han skulle säga vad han tänkte högt. Han samlade ihop sitt utflutna väsen, klappade Innes på axeln och sedan, innan han riktigt insåg vad han skulle göra, kramade han om honom. Innes blev stel i hans famn och Cal undrade om han kanske inte hade fått en kram sedan han var liten.

”Jag känner bara för att ta en sista pint innan jag åker hem. Du vet ju att pappa inte vill att man dricker i huset.”

”Förståndigt av honom!” sa kvinnan från Shawbost.

Cal släppte Innes. ”Jag kommer förbi och säger hej när jag har kommit till rätta. Okej?”

Det var ett bryskt sätt att avfärda en man han hade känt i hela sitt liv. Han hängde ryggsäcken över axeln och gick, med sopsäcken i famnen, backande tillbaka ut i regnet.

Färjan gungade till i svallet mot kajen. Turisterna vinglade fram och tillbaka, själaglada över att en sista gång få kastas omkring av vågorna. Vandrarna stod och huttrade. De drog åt regnjackorna, och ur kapuschongernas elastiska titthål kikade vindskållade ansikten fram.

Båten lade till och lastbilarna började köra i land. Cal dröjde sig kvar lite för att vara säker på att Innes skulle hinna åka. Eftersom han inte kunde simma kände han sig aldrig helt trygg förrän han var tillbaka på fast mark och när han hade kommit av färjan slog han hälarna mot asfalten i enlighet med traditionen på öarna. I skolan hade han och de andra eleverna fått lära sig om *Iolaire*-katastrofen och varje nyårsdag bakade hans mormor en sockerkaka i form av en frälsarkrans till åminnelse av de 205 själar som hade gått under så nära hemmahamnen.

Han stegade fram efter passagerarbilarna när en stark näve grep om hans axel. Mannen var vagt bekant, en bredaxlad, vänskaplig fiskodlare från Seilebost. ”Du råkar inte ha några brudar med dig hem, va?”

Cal gav ifrån sig ett halvhjärtat skratt. ”Du råkar inte vara på väg uppåt ön? Jag skulle gärna få skjuts en bit.”

Mannen förklarade att han hade blivit tvungen att ställa bilen, att den var i behov av reparationer han inte hade råd med. Han skulle hälsa på sin faster i Tarbert under eftermiddagen och senare på kvällen skulle hans bror komma upp från Seilebost och hämta honom. Utan att tveka bjöd han hem Cal till

fastern och försäkrade honom om att brodern kunde skjutsa även honom, men Cal avböjde båda erbjudandena och tackade mannen vars namn han fortfarande inte kom ihåg.

Han väntade tills mannen hade gått och släntrade sedan bort till busshållplatsen. Han missade den första bussen med flit, medveten om att han skulle bli fast där hela natten om han inte tog nästa.

Han drack sin sista ciderburk utan brådska. På huk inne i busskuren packade han upp ryggsäcken och packade den sedan omsorgsfullt igen. Längst ner gömde han sin Walkman och de inspelade kassettbanden, sedan täckte han över dem med gamla *The Face*-magasin. Det låg en gratisgaytidning i ytterfacket – han visste inte varför han hade sparat den – och han övervägde att slänga den i papperskorgen, men så blev han rädd att vinden skulle få tag i sidorna och blåsa dem tvärsöver ön. I stället vek han ihop tidningen och stoppade in den under fodret i väskan, tänkte att det var säkrare att bränna upp den när han väl kom hem. Ovanpå detta tryckte han ner smutsvätten och krönte sedan stolt alltihop med sin mors gamla avlagda bibel.